

MED PASSION FÖR DET VILDA

Jakten – Hundarna – Maten

HELENA LYCKOSKOG

*”Som för så många andra med intresse för just jakt,
började min resa mot skogen tack vare en hund.”*

Redan som liten var mitt intresse för djur och natur stort. Jag kan fortfarande minnas känslan av dagarna jag tillbringade med min pappa vid sjöarna i skogen – fisket, en öppen eld, doften av fuktiga löv och mossor och mina upptäcktsfärder. En riktig drömbarnhet!

Men som för så många andra med intresse för just jakt, började min resa mot skogen tack vare en hund. I mitt fall var det mitt livs hundkärlek Kingen, en weimaraner, som kom att betyda allt för mig och som dessutom fick mig att upptäcka jakten på ett fantastiskt sätt.

Jag ville veta mer – jag lärde mig mer – och fascinationen bara fortsatte. Jag får ständigt fördjupa min kunskap om viltet i våra skogar och om hur jag på bästa sätt kan få min hund att må så bra som möjligt och prestera i jakten. Likaså utökar jag min kunskap om hur jag kan kombinera smaker när jag tillagar viltet som jag själv har skjutit för min hund. Jag tycker att det är så roligt och kommer alltid att vilja lära mig mer.

Med denna bok hoppas jag att jag bland annat kan inspirera dig till att vilja testa nya saker i träningen av din jakthund, pröva på nya recept i köket och även sprida lite nyttig kunskap om viltvård, djur och natur.

Det här är inte en vanlig kokbok – det är en bok som behandlar nästan alla delarna i jakten med hund. Jag skriver om alltifrån träningen av jakthunden till första hjälpen för hund, styckning och tillagning av viltet, hur du tränar viltspår, vad vi har för ansvar som jägare med mera.

Njut av bilderna, läs berättelserna från jakthundsägare runt om i Sverige och dröm dig bort i skogens underbara värld. Jag hoppas sedan att du känner dig ännu mer motiverad och rustad – för att gå ut i skogen och få en jaktupplevelse tillsammans med din hund.

Helena Lückas
Mastdunga, hösten 2018

MED PASSION FÖR DET VILDA
Jakten – Hundarna – Maten

© Helena Lyckoskog och
Klickerförlaget Göteborg AB, 2018

Författare	Helena Lyckoskog
Redaktör	Lena Gunnarsson, Klickerförlaget
Korrektur	Aili Lundmark, Ordateljén
Grafisk form	Ludvig Aust Kommunikation AB
Foto	Samtliga foton är tagna av Malin Karlsson, förutom fotona på följande sidor:
Mona Eriksson	48
Christer Hansson	6, 81-88
Johanna Kempe	52 (vorsteh)
Suzan Lilja Tiras	118
Helena Lyckoskog	2, 8, 14, 15, 18, 20, 56 -61, 63, 64, 67-72, 78, 90-96, 98, 102, 119, 120, 122
Theres Sälder Antonsson	76
ISBN	978-91-984530-1-0
Webb	www.wildvenatrix.se

Framsidesbilden är tagen av Helena Lyckoskog

KLICKERFÖRLAGET GÖTEBORG AB
info@klickerforlaget.se
www.klickerforlaget.se

INNEHÅLL

<i>Jakten och jag.....</i>	<i>7</i>
<i>Från valp till jakthund.....</i>	<i>13</i>
<i>Inlärnin g och belöning</i>	<i>17</i>
<i>Grundövningar.....</i>	<i>21</i>
<i>Jakthundens välbefinnande</i>	<i>31</i>
<i>Jakthundar.....</i>	<i>37</i>
<i>Första hjälpen</i>	<i>57</i>
<i>Viltspår.....</i>	<i>63</i>
<i>Jägare i Sverige berättar</i>	<i>75</i>
<i>Vilt i sverige</i>	<i>81</i>
<i>Mötet med Elliot</i>	<i>91</i>
<i>Betydelsen av råvaran.....</i>	<i>99</i>
<i>Recept</i>	<i>103</i>
<i>En jägares ansvar.....</i>	<i>119</i>
<i>Tack.....</i>	<i>123</i>

JAKTEN OCH JAG

Jag jagar. Min hund jagar. Vi jagar tillsammans. När vi jagar ihop så är vi ett med naturen. Vi läser av varandra, vi samarbetar. Ibland lyckas vi, ibland inte – det spelar ingen roll. Huvudsaken är vad vi upplever tillsammans. Naturens skönhet, dofterna och avkopplingen som på en sekund kan slå över i ett ordentligt adrenalinpåslag. Jag njuter av att se hur hunden arbetar i skogen eller på fältet lika mycket som jag njuter av att efter en dag i skogen se mina hundar ligga vid brasan, nöjda med dagen som gått. Det är en livsstil som jag inte skulle vilja byta mot alla pengar i världen.

MIN VÄG TILL ATT BLI JÄGARE

Så länge jag kan minnas har jag haft en speciell relation till djur och natur. Jag kommer ihåg hur jag som tioåring befann mig i skogen ovanför huset där jag och min familj bodde tillsammans med min första hund, cairnterriern Mason. Vi kunde på egen hand gå långa turer; oftast visste vi var vi var, ibland inte. Huvudsaken var att vi var i skogen. Där var det lugnt och skönt, vi hittade spännande spår och samlade skräp som vi fann längs vägen.

Pappa, som var fiskepolis, tog ofta med mig och min syster ut till sjön för att fiska efter regnbåge. I skogen runt omkring gjorde jag en del egna upptäcktsfärder mellan fiskestunderna. Jag minns tydligt hur vi brukade sitta i vindskyddet vid elden medan regnet duggade runt omkring oss. Jag minns hur gott frukosten smakade i skogen jämfört med hemma.

Ett kokt ägg fick en helt ny innebörd! Om fiskelyckan var med oss så satt jag med vid rensningen av fisken och följde sedan hur tillagningen hemma i köket gick till. Dofterna som spreds i huset, musiken, de tända ljusen på matbordet och sedan den färdiga maten – tillredd av fisken vi fångat tidigare samma dag. Det är absolut ett av mina favoritminnen från barndomen.

KINGEN

Åren gick och jag tillbringade mycket tid i stallet och med min hund i skogen. Jag köpte ytterligare en hund men jaktintresset hade ännu inte blommat ut, fast jag hela tiden hade naturen i min vardag.

Min tredje hund blev weimaranern Kingen, en stående fågelhund som redan vid första mötet etsade sig in i mitt hjärta.

GRUNDÖVNINGAR

I det här kapitlet presenterar jag några enkla övningar som lägger en bra grund för kommande träning. Jag går bland annat igenom övningar där du jobbar med positiv kontakt och där du arbetar för att få en följsam hund och en lyckad inkallning. Men innan du börjar är det alltid bra att du går igenom i ditt huvud hur övningen ska gå till, vilket beteende du ska belöna och hur du ska belöna det. Det är också superviktigt att ha inställningen att du och din hund ska ha en rolig stund tillsammans.

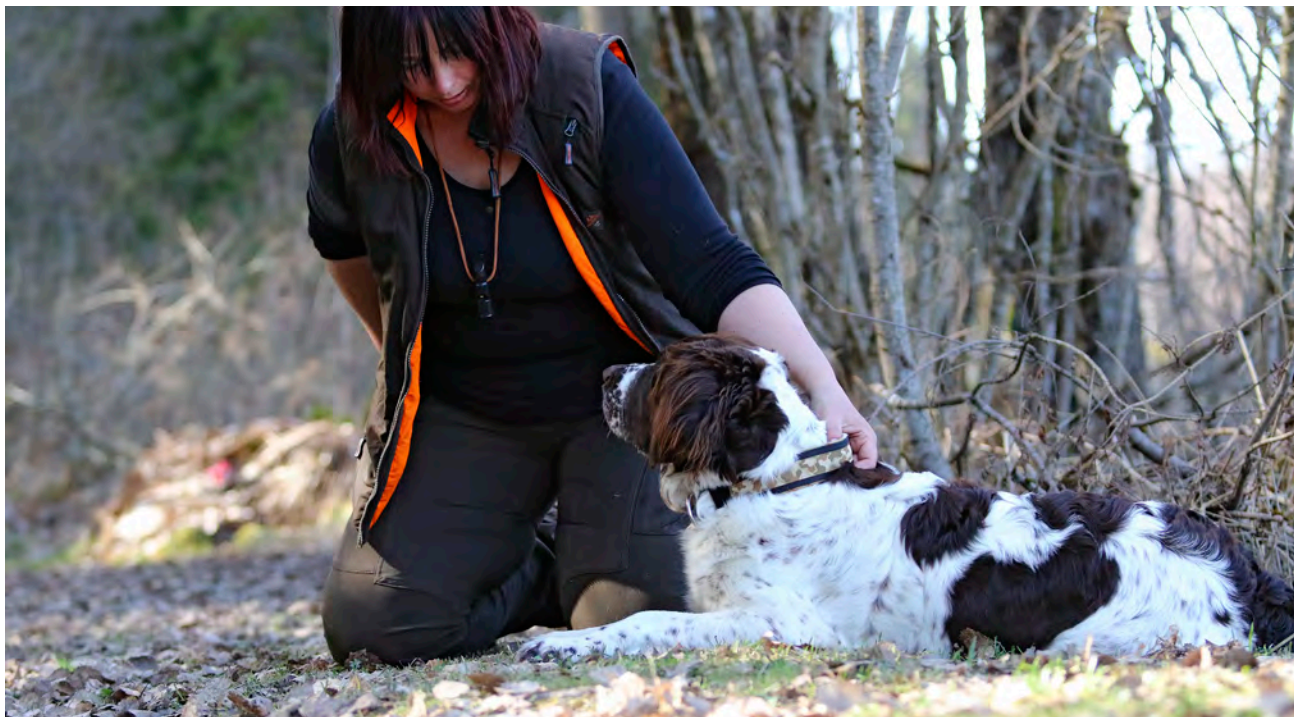
Kontakt

Det är inte ovanligt att hundägare tror att den som jobbar med för mycket kontakt bara får en hund som springer vid fötterna i skogen och inte jagar alls. Inget kunde vara mer fel. Att träna upp en fin kontakt innebär att ni istället kommer att jaga tillsammans. Att kalla in din hund i skogen blir då inte en helt omöjlig uppgift och du kommer dessutom att tycka det är trevligare att promenera i koppel med din hund. Framför allt är det väldigt roligt att känna samhörigheten och samspelet med hunden, för kontakt innebär trots allt så mycket mer än att en hund kan gå och titta dig i ögonen; du och din hund skapar ett tajt band emellan er och det kommer att finnas kvar som en grund att stå på i allt ni tar er för.

Målet med kommande övningar är att lära hunden att bibehålla kontakten oavsett var godiset eller leksaken som du belönar med befinner sig, eller vilken typ av störning hunden utsätts för. Du lär den att det lönar sig att ta kontakt

med dig. Samtidigt lär du hunden att be om lov att göra olika saker.

Var tyst när du gör övningen och låt hunden själv få tänka ut vad det är som förväntas av den. Avbryt övningen om hunden har svårt att fokusera, öka avståndet till den eventuella störningen och var mer tydlig med vad du vill genom att förenkla för hunden. Byt eventuellt godissort eller förändra ditt kroppsspråk eller sätt dig närmare hunden. Tänk på att inte gå för fort fram i en ny miljö – du kan behöva backa i träningen om du kommer till en ny plats med nya intryck. Kom även ihåg att det är hunden som ska lära sig att ta kontakt med dig; det är inte du som ska påkalla uppmärksamhet från hunden genom att säga namnet eller locka och pocka. Det är heller inte nödvändigt att du ber hunden sitta ner innan, utan låt hunden börja jobba i den position som den är i för tillfället.

BE OM LOV – GODIS I HANDEN

Målet med övningen är att hunden ska kunna ha kontakt med dig både vid stillastående och i rörelse, trots att en godisbit ”stör”.

Visa godbiten och placera handen en bit ut från sidan av dig och vänta ut hunden. Om hunden tar ögonkontakt säger du ”bra” och ger sedan godiset tillsammans med ett belöningsord – till exempel ”japp” eller ”yes”. Som ett första steg kan du få nöja dig med att hunden sätter sig och blir passiv om den blir väldigt fixerad vid den slutna godishanden. Vänta även ut hunden om den försöker klättra på handen i ett försök att nå godbiten. Därefter belönar du så fort hunden backar från handen. När hunden kan titta dig i ögonen samtidigt som den är stilla, gör du det svårare och låter den göra samma sak i rörelse.

BE OM LOV – GODIS PÅ MARKEN

Målet med övningen är att du ska kunna tappa till exempel mat på golvet och att din hund då inte ska försöka roffa åt sig det du tappat snabbt som blixten – istället ska den hejda sig. Du vill att den ska vänta på ett ”varsågod” innan den tar godbiten eller maten.

Lägg handen på bogen eller håll i halsbandet. Placera ut en godisbit på marken, håll emot om hunden försöker ta den. När din hund blir lugn och tittar dig i ögonen belönar du antingen genom att den får något annat än det som ligger på marken, till exempel en leksak den älskar eller en annan godbit. På så vis bygger du upp en förväntan på belöningen som kommer från dig istället för det som ligger på marken. Alternativet är att du ger hunden lov att ta det som ligger på marken; då säger du istället ”varsågod” vid kontakt. Undvik

att tjata på din hund med hundens namn eller ”sitt”; var istället lugn och håll i halsbandet i väntan på att den tar kontakt. Vi vill att hunden själv ska få tänka ut vad den måste göra för att få sin belöning.

BE OM LOV – OLIKA SITUATIONER I VARDAGEN

Målet med denna övning är detsamma som med den förra – hunden ska vänta på att du ger den tillåtelse att göra olika saker. Nu gör du det lite svårare bara. Hunden ska ta kontakt vid matskålen innan den får mat, innan ni går ut genom dörren eller innan den hoppar ut ur bilen med mera. Kontakt leder till att den får ett ”varsågod”.

Belöna med lek

Du kan likaväl belöna med lek som med godis när du ska lära hunden något. Välj en leksak som du vet att din hund tycker är rolig. Börja med att ha hunden nära dig. Tar den kontakt så sätt igång och lek en liten stund. Tänk på att du engagerar dig och är närvarande när du leker, annars kommer hunden troligen inte att tycka det är så roligt. Ha gärna lite dragkamp och byt till godis när du vill att leken ska ta slut. Öka svårigheten genom att du rör dig medan hunden ska bibehålla kontakt; belöna sedan med leken igen.

Koppelträning

Här kommer några exempel på olika koppelträningsövningar. Alla övningarna har som grund att du har kopplet i din högra hand och godbit i din vänstra, närmast hunden. Du arbetar framför allt med ditt kroppsspråk och din röst och tänker på din timing när du belönar för att lyckas. Använd inte koppelryck eller andra metoder som kan skapa obehag. Gå inte för fort fram utan se till att du tar det steg för steg. På så vis ökar chansen för att lyckas.

FÖLJ EFTER MIG

Målet med övningen är att hunden ska följa med dig när du byter riktning och använder ett ljud.

Betinga ett ljud genom att ge hunden små godbitar exakt samtidigt som du gör ljudet. Det kan vara ett smack, ett

JAKTHUNDAR

I Sverige jagar vi med flera olika jakthundstyper. De är speciellt framavlade hundar vars egenskaper anpassats för att användas för olika typer av jakt. I detta kapitel beskriver jag många av de vanligaste jakthundarna vi använder. Jag har träffat flera härliga hundar – alla med olika personligheter och egenskaper. Några av dem möter du här.

Det finns ungefär 90 olika jakthundsraser, fördelade på elva typer. Det finns många raser som kan användas till flera olika ändamål, medan andra raser kan vara riktiga specialister. Vad du som hundförare föredrar är givetvis väldigt individuellt. Det är också viktigt att jakten med hund bedrivs på ett sätt som inte riskerar att medföra skada eller stress på viltet. Därför jagar vi exempelvis inte rådjur med till exempel stövare, eftersom de är alldeles för snabba för just det ändamålet.

Fundera på det här innan du bestämmer dig för att köpa en hund av jakthundstyp – och innan du väljer ras:

- Kommer du att jaga aktivt med hunden? Om inte, vilken aktivitet skulle passa för att stimulera hunden tillräckligt?

- Vilken typ av vilt tänker du jaga?
- Vill du ha en specialiserad hund eller en allround-hund som du kan använda till mer än ett ändamål?
- Har du tillräcklig tillgång till jaktmarker som är anpassade till vald jakthundstyp?
- Hur mycket tid vill du lägga ner på pålsvård?
- Se till att träffa flera uppfödare och deras hundar. Hur växer valparna upp? Hur är föräldrarna? Vid köp av renrasiga hundar som är registrerade i SKK kan du lätt kontrollera provmeriter och hälsa samt få information om tidigare kullar med mera.

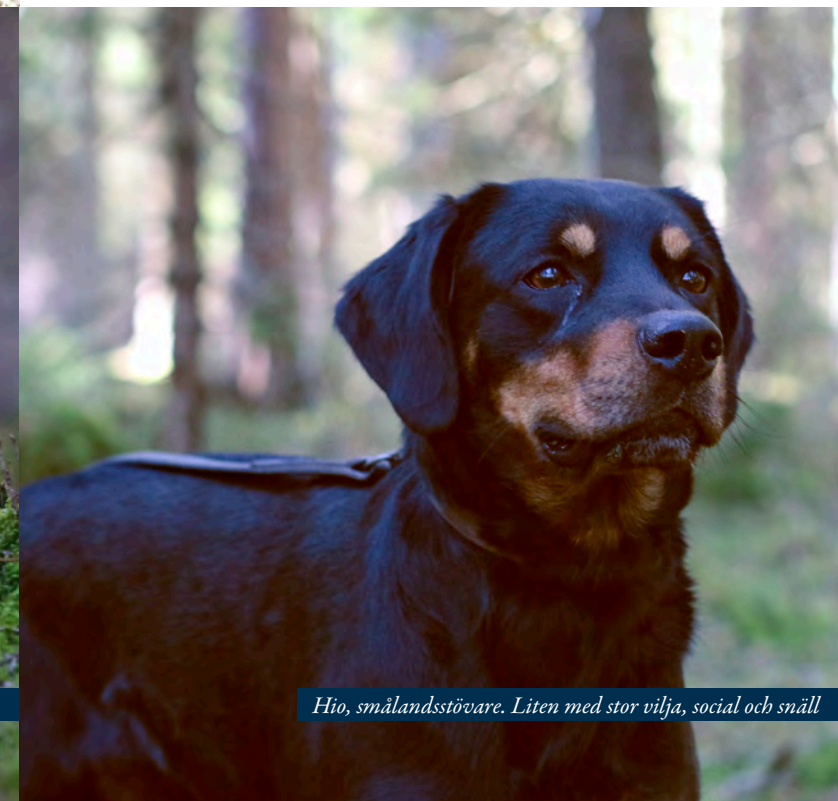
Aliss, finsk stöware. Matglad, sällskaplig och energisk.

Frosty, bluetickcoonbound. Social, hungrig och envig jaktälskare.

Balder, haldenstöware. Klok, envig och familjär.

Hio, smålandsstöware. Liten med stor vilja, social och snäll.

Stöware

Stövaren är en högbent drivande jakthund som framför allt används vid jakt på räv och hare, men även lodjur. En stöware är en snabbdrivande hund som inte får jaga rådjur eller annat klövvilt, eftersom viltet då lätt stressas när hunden kommer snabbt inpå.

Stövaren jagar med drevskall. Jägaren kan på så vis höra vart viltet troligen kommer att ta vägen och på så vis placera sig i pass för skottchans utan att bli upptäckt av drevdjuret.

"En duktig stöware ska vara självständig, ha en bra upptagningsförmåga och kunna lösa tappter på ett bra sätt."

JONAS EKHOLM, JÄGARE OCH HUNDFÖRARE

Några olika stövarraser är smålandsstöware, schillerstöware, finstköware, hamiltonstöware, luzernstöware och gotlandsstöware – men det finns fler.

VILT I SVERIGE

I detta kapitel beskriver jag några enkla fakta om några av våra svenska viltarter. Här kan du bland annat läsa om viltets favoritföda, storlek, vikt och även om hur jakten bedrivs på respektive art. De fantastiska bilderna i det här kapitlet är tagna av naturfotograf Christer Hansson.

ÄLG

- Vikt: 250–500 kg
- Längd: 140–210 cm
- Mankhöjd: ca 200 cm
- Handjur: tjur
- Hondjur: ko
- Hondjur som inte fött kalv: kviga
- Unge: kalv
- Livslängd: 15–20 år

Älgen är en idisslare och äter bland annat örter, blad, skott, kvistar av asp, rönn, ek och sälg. Parning sker normalt under hösten och kon är dräktig i cirka åtta månader. Kalv och ko lever sedan ihop under ett år, tills kon får nya kalvar.

Älg jagas med klass 1-vapen och ofta med älghund på olika vis, men även med till exempel lockjakt, smygjakt, vakjakt eller drevjakt. Älgjaktstiden börjar första måndagen i september i norra Sverige, och i de södra delarna börjar jakten den andra måndagen i oktober.

RÅDJUR

- Vikt: 20–35 kg
- Längd: 70–75 cm
- Mankhöjd: 65–75 cm
- Handjur: bock
- Hondjur: get
- Hondjur som inte fött kid: smaldjur
- Unge: kid
- Livslängd: 10–12 år

Att få se ett rådjur hör inte till ovanligheterna. Det är vårt vanligaste hjortdjur i Sverige – och det minsta. Rådjuret är en idisslare och en finsmakare. Det äter gärna örter, bär-ris, ljung och svamp men även kvistar av löv- och barrträd. Parningen sker under sommaren, juli – augusti; därefter varar dräktigheten i 9–10 månader.

Rådjur jagas med hagelvapen eller kulvapen, klass 1 och 2, och jakten bedrivs ofta med drivande hund från den 1 oktober, men även med smyg- eller vakjakt från 16 augusti på bockjakten. Man jagar även råbock från 1 maj till 15 juni i vissa län.

VILDSVIN

- Vikt: 60–200 kg
- Längd: 150 cm
- Mankhöjd: 100 cm
- Handjur: galt
- Hondjur: sugga
- Hondjur som inte fött kultingar: gylta
- Unge: kulting
- Livslängd: ca 15 år

Vildsvinet är allätare och äter mestadels vegetabilier men även bland annat daggmaskar, ägg, fågelungar och insekts-larver. De utfodras ofta långt ifrån grödor för att skydda de markerna från skador – vildsvinen kan snabbt böka sönder stora ytor i jakten på föda.

Vildsvinet är dräktig knappt 4 månader och brukar få 3–6 kultingar beroende på suggans ålder.

Vildsvin jagas med klass 1-vapen. Jakten bedrivs oftast genom vakjakt, men även med stöthund, drivande eller ställande hund.

FÄLTHARE OCH SKOGSHARE

Fältharen har en vikt på 3–7 kg och är den största och snabbaste haren i Europa. Den är nattaktiv och lever som namnet antyder av fältets grödor, framför allt klöver och säd. På menyn står även bark, knoppar och gräs. Den är dräktig i 45 dygn och kan få upp till tre kullar per säsong.

Skogsharen väger 2–5 kg. Till skillnad från fältharen byter skogsharen päls under vintern; den får en snövit päls som är ett utmärkt kamouflage i det nordiska klimatet under vinter-

halvåret. Skogsharen äter kvistar, gräs och andra växter. Den är nattaktiv och hittas oftast i barrskog. Liksom fältharen är den dräktig i 45 dygn och kan få upp till tre kullar per säsong.

Hare jagas oftast med hagelvapen och med drivande hund såsom stövare, men även kortbenta drivande hundar används. Hare jagas från första september och har olika sluttid beroende på län.

RECEPT

Här kommer några smarriga viltrecept som jag hoppas gör dig hungrig. Måttangivelser i recept är många gånger en svår sak. Därför rekommenderar jag att du vid tillagningen hela tiden smakar av, så att du får fram precis den smarriga rätt som du önskar. Vissa av recepten kan du göra större mängd av och kombinera med andra recept. Smaklig spis!

Fond

DETTA BEHÖVER DU FÖR UNGEFÄR 2 LITER FOND

- Cirka 2 kg viltskrov för viltfond, använd kycklingben för kycklingfond
- Gul lök: 3 stycken
- Färsk vitlök: 1 hel
- Morötter: 3 stycken
- Palsternacka: 2 stycken
- Rotselleri: ½ rotselleri
- Tomatpuré: 100 gram
- Hel vitpeppar: 10 stycken
- Lagerblad: 4 stycken
- Timjan: ett knippe färsk
- Rosmarin: ett knippe färsk

GÖR SÅ HÄR

Skär morötter, selleri och palsternacka i kuber om cirka 3 x 3 centimeter och rosta dessa i ugnen ihop med ben. Morötterna ska få en tydlig brun men inte bränd yta. Halvera löken och vitlöken och rosta dessa i en panna med lite smör. Snittytan ska rostas men inte brännas.

Lägg sedan ben och de rostade grönsakerna i en 10-liters-kastrull. Fyll upp med vatten. Lägg i kryddor och tomatpuré och låt småkoka i 6–8 timmar. Skumma under tiden för en klarare fond. Sila av och reducera ytterligare för godare smak.

Låt svalna och ställ in i kylan. Vänta tills fettets lag sig på ytan. Lyft av fettets och släng.

Helena Lyckoskog

Helena Lyckoskog har tränat hund sedan barnsben. Hon började intressera sig tidigt för hundens språk, inläring, friskvård och beteende. Hon brinner för att lära ut och skapa förståelse för hundens beteenden och behov och har haft kurser i ämnet sedan 2006.

När hon inte jobbar som lydnadsinstruktör dömer hon viltspårprov, utbildar och meriterar hundar inom viltspår samt tränar eftersöksekipage. Med de egna hundarna blir det, förutom jakt, en hel del träning, eftersök, jaktprov och utställningar. Helena håller utbildningar för blivande vilt-

spårinstruktörer samt föreläser och skriver i olika tidningar om hundavel, jakthundens träning och välmående med mera.

Jakten är en stor del av Helenas liv, framför allt jakten med hund. Fotografering, matlagning och tid i naturen är andra intressen som ligger henne varmt om hjärtat.

Hon har för tillfället fyra hundar, två stycken drentsche patrijshond, Mira och Dexspex, basset hounden Wilda och blandrasen Tazza. Hon driver även Wild Venatrix kennel.

Med passion för det vilda är boken för dig som gillar hundar – och jakt. Det är en hundträningsbok och en kokbok fast allra mest är det en bok som vill inspirera dig.

Inspirera dig till att vilja testa nya saker i träningen av din jakthund och pröva på nya recept i köket men även ge dig lite nyttig kunskap om viltvård, djur och natur.

Det här är boken som ger dig nästan alla delarna i jakten med hund. Alltifrån träningen av jakthunden till första hjälpen för hund, styckning och tillagning av viltet, hur du tränar viltspår, vad du har för ansvar som jägare med mera.

Oavsett om du är ”gammal och garvad” inom jakten eller en nyfiken nybörjare – här finns något för alla.

Helena Lyckoskog har tränat hund sedan barnsben. Jakten är en stor del av hennes liv – framför allt jakten med hund. När hon inte jobbar som lydnadsinstruktör dömer hon viltspårprov, utbildar och meriterar hundar inom viltspår samt tränar eftersöksekipage. Helena håller utbildningar för blivande viltspårinstruktörer samt föreläser och skriver i olika tidningar om hundavel, jakthundens träning och välmående med mera.

KLICKERFÖRLAGET GÖTEBORG AB, 2018
www.klickerforlaget.se

